

На нашу думку, першочерговим завданням на сьогодні, враховуючи необхідність розробки дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств, є наступні: визначення пріоритетів обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України; визначення основних вимог, що висуваються системою стратегічного менеджменту до системи його інформаційного забезпечення; обґрунтування напрямів адаптації облікової системи підприємства до вимог стратегічного менеджменту; визначення параметрів обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України; розробка нових організаційних та теоретико-методологічних підходів до побудови системи стратегічно орієнтованого інформаційного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств.

Література:

1. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 384 с.
2. Бруханський Р. Ф. Послідовність побудови стратегічного управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнародний збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 3. – С. 16-19.
3. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки : моногр. / Г. Г. Кірейцев. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 236 с.

Джумига Тетяна

студентка групи ОПЗзм-52

Тернопільський національний економічний університет

ВЗАЄМОДІЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІЗНИХ РІВНІВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Одним із основних теоретичних питань щодо побудови стратегічно-орієнтованої парадигми бухгалтерського обліку, сформульоване Р. Ф. Бруханським, є наступне – чи може бухгалтерський облік виконувати традиційні для нього функції, зокрема збереження майна власників, надання інформації для оперативного і тактичного управління, визначення фінансового результату в поточному періоді тощо, забезпечуючи вимоги оперативного і тактичного уп-

равління, та одночасно відповідати вимогам стратегічного управління, зокрема забезпечувати інформаційну підтримку реалізації стратегії підприємства та забезпечувати прийняття стратегічних управлінських рішень [1, с. 13].

Цю облікову проблему одним із перших поставив проф. Б.І. Валуєв, який у 1998 році, розглядаючи питання поділу обліку на окремі види та аналізуючи можливість існування неуправлінського обліку відмічав, що питання полягає лише в тому, як підпорядкувати всі складові бухгалтерського обліку цілям оперативного, поточного та стратегічного управління [3, с. 7].

В останні роки популяризації цієї проблеми в Україні сприяв С.Ф. Голов, який зазначав про можливість одночасного задоволення потреб всіх користувачів облікової інформації за допомогою єдиної системи обліку [4, с. 3-13].

На сьогодні існують неоднозначні підходи стосовно можливості побудови єдиної системи обліку, яка б забезпечувала потреби різних рівнів управління. Наприклад, проф. П.О. Куцик відмічає, що прийняття рішень на оперативному, тактичному і стратегічному рівнях управління потребує формування різних фінансових даних, з різною деталізацією й аналітичним опрацюванням (залежно від ситуації). Тобто пришвидшення змін у зовнішньому бізнес-оточенні спонукатиме користувачів робити більше нерегламентованих запитів через інформаційну систему обліку, а рівень вимог до пов'язаної бізнес-аналітики буде вищим. Відповідно, автор вважає, що облікова система може одночасно забезпечити надання необхідної інформації для різних управлінських рівнів (оперативного, тактичного та стратегічного), однак при цьому для кожного з рівнів має бути сформована своя система рахунків, система звітності та облікових показників. В той же час, весь цей методологічний інструментарій буде застосовуватись до єдиної бази даних, з якою формуватиметься інформація для кожного з рівнів. Подібного підходу дотримується С.Ф. Голов [4, с. 13].

Описаний вище підхід, який базується на можливості системи обліку надавати менеджменту інформацію для потреб операційного, тактичного і стратегічного призначення, є лише одним із можливих варіантів взаємодії облікового забезпечення оперативного, тактичного і стратегічного управління.

Оскільки на сьогодні облікова система (фінансового і управлінського обліку) дозволяє одночасно забезпечувати ефективне функціонування оперативного і тактичного управління, то загальний теоретично можливий набір інших варіантів взаємодії облікового забезпечення оперативного, тактичного і стратегічного управління буде багатогранним. Можливі варіанти взаємодії облікового забезпечення оперативного і тактичного управління та облікового

забезпечення стратегічного управління обґрунтовані Р. Ф. Бруханським у докторській монографії (Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 384 с.).

Згідно варіанту 1 «облікове забезпечення оперативного і тактичного управління» та «облікове забезпечення стратегічного управління» є незалежними системами, що побудовані залежно від свого функціонального призначення – забезпечувати потреби відповідного рівня управління. Виходячи з такого підходу «облікове забезпечення стратегічного управління» повинно базуватись на власній незалежній обліковій концепції, мати свій об'єкт та методологію, і не повинно використовувати будь-яку інформацію з традиційної облікової системи підприємства. Реалізація такого варіанту в практичній діяльності підприємств на сьогодні можлива за умови, коли об'єктом «облікового забезпечення стратегічного управління» буде лише зовнішнє середовище системи підприємства, що в переважній більшості випадків не вивчається обліковою системою. Однак, в такому випадку, «облікове забезпечення стратегічного управління» не відповідатиме вимогам системи стратегічного менеджменту, для ефективного функціонування якої необхідна інформація як про внутрішнє, так і зовнішнє середовище підприємства [1, с. 14].

За варіантом 2 окремі види даних використовуються як для «облікового забезпечення оперативного і тактичного управління», так і для «облікового забезпечення стратегічного управління», або «облікове забезпечення стратегічного управління» використовує частину інформації з «облікового забезпечення оперативного і тактичного управління» для формулювання та реалізації стратегій підприємства. Такий варіант побудови «облікового забезпечення стратегічного управління» є одним із найбільш прийнятних для вітчизняних підприємств, оскільки передбачає доповнення елементів «облікового забезпечення оперативного і тактичного управління», необхідних для стратегічного менеджменту, новими елементами, відсутніми в «обліковому забезпеченні оперативного і тактичного управління», однак без яких функціонування системи стратегічного менеджменту є неможливим.

Згідно варіанту 3 «облікове забезпечення стратегічного управління» включає до свого складу «облікове забезпечення оперативного і тактичного управління», що означає, що вся повністю чинна система бухгалтерського обліку є складовою інформаційного супроводу стратегічного менеджменту підприємства, тобто, кожен її елемент (об'єкти, методи оцінки, рахунки, звіти тощо), що

використовується для задоволення потреб оперативного і тактичного управління, одночасно можуть використовуватись і для забезпечення потреб стратегічного управління. За такого варіанту повинні бути відсутні будь-які взаємосуперечиві аспекти функціонування «облікового забезпечення стратегічного управління» та «облікового забезпечення оперативного і тактичного управління», що є неможливим, оскільки існування різних цілей на різних рівнях управління зумовлює необхідність використання різних видів об'єктів та методологічних інструментів [1, с. 15].

Згідно варіанту 4 «облікове забезпечення оперативного і тактичного управління» включає до свого складу «облікове забезпечення стратегічного управління», тобто чинна система бухгалтерського обліку містить в собі весь необхідний предметно-методологічний інструментарій, необхідний для інформаційного забезпечення прийняття стратегічних рішень. Однак, якщо б такий варіант був сьогодні реалізований на практиці, жодних би проблем щодо необхідності побудови стратегічно-орієнтованої системи обліку не виникало б, оскільки б така система апіорі була б стратегічно-орієнтованою. Однак на сьогодні, як доказ вищенаведеного, існує значна кількість критичних заяв дослідників (М. Бромвіч, К. Гілдінг, В. Говіндараджан, С.Ф. Голов, П. Друкер, К. Друрі, Р. Каплан, Д. Нортон, М.С. Пушкар, Б. Райан, Р.В. Скепенс, К. Уорд, А.В. Шайкан, Дж. Шанк та ін.) і переконливих доказів щодо невідповідності чинної системи обліку потребам стратегічного управління [1, с. 15].

Проведений аналіз теоретично можливих варіантів взаємодії облікового забезпечення оперативного, тактичного і стратегічного управління дозволяє дійти висновку, що в сучасних умовах розвитку національної системи обліку найбільш прийнятним для вітчизняних підприємств є побудова облікового забезпечення стратегічного управління на основі використання даних про внутрішнє середовище підприємства із чинної облікової системи та їх доповнення даними про зовнішнє середовище підприємства, для збору якої необхідно є побудова стратегічно-орієнтованої системи обліку.

Література:

1. Бруханський Р. Ф. Варіанти взаємодії облікового забезпечення різних рівнів управління підприємством: стратегічний аспект / Р. Ф. Бруханський // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2. (м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2014. – С. 13-16.

2. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 9. – С. 27-36.
3. Валуев Б.И. Проблемы управленческой ориентации бухгалтерского учета / Б.И. Валуев // Світ бухгалтерського обліку. – 1998. – № 1. – С. 2-10.
4. Голов С.Ф. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку / С. Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №4. – С. 3-13.

Кучинська Вікторія

студентка групи ОПЗзм-52

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аналіз інформації внутрішньої і зовнішньої сфер діяльності підприємства, оцінки його можливостей при загрозах діяльності є визначальною основою для прийняття стратегічних рішень і ефективного управління підприємством.

За результатами досліджень Р. Ф. Бруханського виділено три основні проблеми практичного застосування моделі інформаційного забезпечення стратегічного управління у сільськогосподарських підприємствах України: 1) інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень відбувається в умовах відсутності науково обґрунтованих вимог і підходів до формування облікової інформації стратегічного характеру; 2) значна частина інформації, що стосується зовнішньої сфери діяльності сільськогосподарських підприємств, або взагалі не розкривається в звітності підприємств, або є неповною, неточною і неактуальною; 3) домінування політичних аспектів регулювання аграрного ринку в Україні нівелює економічні закони розвитку та негативно впливає на розвиток системи його обліково-аналітичного забезпечення [1, с. 11].

Однією з основних проблем побудови і впровадження сучасної моделі стратегічного менеджменту є відсутність системи інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень, пов'язаної передусім з інформаційним дефіцитом вищого ієрархічного рівня менеджменту підприємства.

На думку І.І. Федулової основними цілями верхнього рівня ієрархії системи стратегічного менеджменту є ефективність, задоволення потреб і запобігання загрозам [3, с. 21].